

Asia: VN/28373/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Vammaisfoorumin lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 2 ja 3 luvun muuttamisesta

Vastaanottaja: Sosiaali- ja terveysministeriö

Asia: VN/28373/2023

Ajankohta: 20.6.2024

Vammaisfoorumi on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Vammaisfoorumi kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu seuraavaa:

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä sairausvakuutuksen kehittämistä ja perusterveydenhuollon kuormituksen vähentämistä. Mielestämme yleislääkärin lähetettä ei tulisi edellyttää Kela-korvauksen saamiseksi erikoislääkärin käynnistä. Ehdotettu korvausmalli lisääisi kustannuksia sekä mahdollisesti hidastaisi ja sitä kautta heikentäisi asiakkaan hoitoa. Pelkästään läheteiden vuoksi varattavien lääkäriaikojen johdosta perusterveydenhuollon kuormitus lisääntyisi tarpeettomasti ja mahdollisuus saada oikea-aikaista hoitoa heikkenisi.

Monelle pitkäaikaissairaalle (erityisesti harvinaista sairautta sairastavalle) ja vammaiselle henkilölle on välttämätöntä käyttää yksityisen terveydenhuollon tarjoamia erikoislääkärin palveluita, koska julkisen terveydenhuollon kautta ei välttämättä saa riittävää hoitoa, seurantaa tai lähetettä erikoissairaanhoidon. Erityisesti harvinaisten sairauksien ja vammojen osalta tämä johtuu siitä, että riittävää osaamista ei perusterveydenhuollossa näiden osalta ole. Diagnoosiviive, hoidon aloituksen myöhästyminen, lääkeshoidon myöhästyminen, kuntoutuksen viivästyminen ym. aiheuttavat inhimillisiä kärsimyksiä sekä kustannuksia yksilöille ja yhteiskunnalle. Tämä voitaisiin välttää sillä, että henkilö voisi ohjautua itse erikoislääkärille ilman perusterveydenhuollon lähetettä.

Elinkustannusten yleisesti kasvaessa asiakas saattaa joutua tilanteeseen, jossa välttämättömään lääkärisikäyntiin ei ole varaa, jos ensin pitäisi hakea yleislääkäriltä lähete erikoislääkärille. Moni vammaisen ja pitkäaikaissairas on pienituloisen ja on kohtuutonta, että ihminen joutuu tekemään valintoja oman terveytensä kustannuksella. Hoitamattomana sairauden tai vamman aiheuttamat oireet voivat lisääntyessään johtaa työ- ja toimintakyvyn sekä elämänlaadun merkittävään heikentymiseen. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 on päätetty perusterveydenhuollon hoitotakuun muuttamisesta 14 vuorokaudesta kolmeen kuukauteen, joka toteutuessaan voi huomattavasti heikentää asiakkaan mahdollisuutta saada tarvitsemansa lähete erikoislääkärikäyntiä varten perusterveydenhuollosta.

Vammaisfoorumi kannattaa ehdotusta siitä, että fysioterapeutin käynnit ilman lääkärin lähetettä tulisivat Kela-korvauksen piiriin. Hallituksen esityksessä ehdotetaan rajoituksia fysioterapiakäynneille, suuhygienistin ja hammaslääkärin korvattaville käynneille. Mielestämme korvausmäärien rajaaminen näin pienelle tasolle (esim. fysioterapian osalta neljä käyntikertaa kalenterivuoden aikana) ei ole tarkoituksenmukaista. Ehdotetulla mallilla asiakkaan maksettavaksi jää huomattavan suuri osa esim. fysioterapiajakson kustannuksista, etenkin jos tarvittava käyntimäärä ylittää hallituksen nyt ehdottaman kiintiön. Pahimmillaan kuntoutusjaksojako jää kesken ja asiakkaan vaiva pahenee tai asiakas hakeutuu uudelleen perusterveydenhuoltoon. Moni vammaisen henkilö hakeutuu jo nyt yksityiselle puolelle kuntoutuspalveluihin, koska perusterveydenhuollossa ei pystytä vastaamaan usein elämänmittaiseen kuntoutustarpeeseen, joka monesti vaatii erityisosaamista. Pidämme tärkeänä myös sitä, että muut terapiamuodot (mm. toimintaterapia) tulisivat myös Kela-korvauksen piiriin ja että maksettava korvaus on riittävän korkealla tasolla, jotta kuntoutuspalveluiden riittävä käyttö on mahdollista.

Suun terveyden palvelujen osalta hallituksen esityksessä esitetään hammaslääkärin tekemän suun ja hampaiden tutkimuksen korvaamista joka neljäs kalenterivuosi terveelle aikuiselle, jolla ei ole suun sairauksia eikä niiden riskitekijöitä. Viittaamme tässä Suomen hammaslääkäriliiton antamaan lausuntoon, jossa todetaan, että suun tutkimus- ja hoitovälin määrittäminen Hyvä käytäntö -konsensusuosituksen mukaan aikuisen suun tutkimusvälin tulee olla hammaslääkärin yksilöllisesti määrittämä. Erityisesti vammaisten ja pitkäaikaissairaiden henkilöiden osalta tämä on tärkeää. Moneen sairauteen tai vammaan kuuluu liittännäissairautena tai oireena suun terveyden haasteita, mutta välttämättä näitä ei ole diagnosoitu suun sairauksina tai määritelty riskitekijöiksi. Vammaisfoorumi haluaakin muistuttaa yksilöllisestä hoitosuunnitelmasta ja toivoo, että se myös aidosti toteutuu, eikä ehdotuksessa käytetystä määritelmistä ja rajoituksista tule vakiintunutta käytäntöä yksilöllisen tarpeen kustannuksella.

Vammaisfoorumi ry

Veera Florica Rajala

puheenjohtaja

Anni Kyröläinen

pääsihteeri

p. 045 217 4936

anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi

Ignatius Katri
Vammaisfoorumi ry